

8. Vývoj v letech 1970–2011

Pokles podílu obyvatel největších měst Vybrané údaje ze sčítání 2011 byly v zájmu srovnatelnosti s výsledky předešlých sčítání zpracovány i podle trvalého pobytu obyvatel.

Na současném území Jihomoravského kraje je 673 obcí, k ustálení počtu obcí došlo až po roce 2000. V jednotlivých desetiletích se však vždy měnila struktura velikostních skupin obcí, v letech 2001 i 2011 byl zřetelný pokles podílu obyvatel žijících v největších městech.

Tab. 8.1 Vývoj sídelní struktury podle velikostních skupin obcí (na území kraje platné k 26. 3. 2011)

	1970		1980		1991		2001		2011	
	počet obcí	podíl bydlících obyvatel (%)	počet obcí	podíl bydlících obyvatel (%)	počet obcí	podíl bydlících obyvatel (%)	počet obcí	podíl bydlících obyvatel (%)	počet obcí	podíl bydlících obyvatel (%)
Kraj celkem	716	100,0	631	100,0	645	100,0	673	100,0	673	100,0
v tom obce s počtem obyvatel:										
do 199	69	0,9	85	1,0	108	1,2	122	1,4	113	1,2
200 - 499	229	7,1	188	5,6	202	6,0	205	6,1	194	5,6
500 - 999	222	14,7	180	11,5	167	10,4	177	11,2	182	11,2
1 000 - 4 999	179	31,1	153	25,3	145	24,2	147	25,4	161	27,1
5 000 - 19 999	14	11,0	21	16,4	17	11,9	16	11,0	17	11,4
20 000 - 49 999	2	4,3	3	7,8	5	12,4	5	11,7	5	10,9
50 000 a více	1	30,8	1	32,5	1	33,9	1	33,1	1	32,6

Poznámka: obce byly zařazeny do velikostních skupin podle počtu obyvatel zjištěného při příslušném sčítání

Za 40 let se počet obyvatel zvýšil o 80 tisíc osob

V roce 2011 v Jihomoravském kraji žilo 1,16 mil. obyvatel s trvalým pobytem. Od roku 1970 se počet obyvatel zvýšil o 79,5 tisíc, tj. o 7,3 %. Počet mužů se zvýšil o 46,6 tisíc (o 8,9 %), počet žen vzrostl o 32,9 tisíc (o 5,9 %).

Tab. 8.2 Obyvatelstvo podle výsledků sčítání 1970 až 2011

	1970	1980	1991	2001	2011
Počet obyvatel	1 084 485	1 141 993	1 144 160	1 134 786	1 164 033
muži	522 872	550 350	552 543	550 333	569 500
ženy	561 613	591 643	591 617	584 453	594 533
Obyvatelstvo podle věku					
muži:					
0 - 14 let	117 877	135 094	122 905	92 795	83 896
15 - 64 let	350 359	351 925	372 374	395 932	408 276
65 a více let včetně nezjištěného věku	54 636	63 331	57 264	61 606	77 328
ženy:					
0 - 14 let	111 647	129 144	117 078	88 489	79 650
15 - 64 let	365 503	362 657	379 064	394 901	399 738
65 a více let včetně nezjištěného věku	84 463	99 842	95 475	101 063	115 145
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	854 961	877 755	904 177	953 502	1 000 487
z toho podle rodinného stavu:					
muži:					
svobodní	.	.	106 921	140 225	170 308
ženatí	.	290 284	284 811	267 627	252 176
rozvedení	.	.	23 274	34 049	48 256
ovdovělí	.	.	14 322	13 483	13 764
ženy:					
svobodné	.	.	75 662	103 628	127 743
vdané	.	291 125	285 377	268 308	251 483
rozvedené	.	.	33 914	46 599	63 068
ovdovělé	.	.	79 392	75 274	72 029
z toho podle nejvyššího ukončeného vzdělání:					
základní (vč. neukončeného)	.	396 337	302 604	222 262	176 549
střední vč. vyučení (bez maturity)	.	276 699	312 072	353 596	323 924
úplné střední (s maturitou) a vyšší	.	148 070	205 564	267 556	305 134
vysokoškolské	.	51 151	75 359	98 154	142 471
nezjištěno	.	3 933	6 351	8 665	48 571

Pokles podílu dětské složky obyvatelstva

V roce 1980 více než pětinu obyvatel kraje (23,1 %) tvořily osoby ve věku do 14 let a 14,3 % byly osoby ve věku 65 a více let. Zatímco v roce 2001 podíl nestarších obyvatel zůstal na stejné úrovni, podíl dětské složky obyvatel poklesl na 16,0 %. Rok 2011 byl prvním rokem sčítání, v němž podíl osob ve věku 65 a více let (16,5 %) převýšil podíl dětské složky obyvatel (14,0 %).

Zvýšení podílu svobodných a rozvedených na úkor podílu ženatých či vdaných

Ve struktuře obyvatelstva staršího 15 let podle rodinného stavu došlo v průběhu 20 let ke zvýšení podílu svobodných a rozvedených na úkor snížení podílu ženatých či vdaných. Např. podíl svobodných mužů se zvýšil z 24,9 % v roce 1991 na 35,1 % v roce 2011, podíl svobodných žen vzrostl z 15,9 % na 24,8 %. Naopak podíl ženatých mužů se snížil z 66,3 % v roce 1991 na 51,9 % v roce 2011, podíl vdaných žen poklesl z 60,1 % na 48,8 %.

Růst vzdělanosti obyvatelstva

Růst vzdělanosti obyvatel lze doložit růstem podílu osob s maturitou (z 16,9 % v roce 1980 na 30,5 % v roce 2011) i zvýšením podílu vysokoškoláků (z 5,8 % v roce 1980 na 14,2 % v roce 2011).

Tab. 8.3 Ekonomická aktivita obyvatelstva podle výsledků sčítání 1970 až 2011

	1970	1980	1991	2001	2011
Ekonomicky aktivní	536 714	582 575	590 911	571 565	567 022
muži	.	307 097	308 812	314 074	308 304
ženy	.	275 478	282 099	257 491	258 718
v tom:					
zaměstnaní	.	.	576 245	516 326	506 856
muži	.	.	300 474	285 465	276 366
ženy	.	.	275 771	230 861	230 490
nezaměstnaní	.	.	14 666	55 239	60 166
muži	.	.	8 338	28 609	31 938
ženy	.	.	6 328	26 630	28 228
Ekonomicky neaktivní	547 771	559 418	553 249	557 270	539 596
muži	.	243 253	243 731	232 725	226 326
ženy	.	316 165	309 518	324 545	313 270
z toho nepracující důchodci	.	205 103	233 377	261 385	264 191
muži	.	72 535	83 833	95 627	100 002
ženy	.	132 568	149 544	165 758	164 189
Ekonomická aktivita nezjištěna	-	-	-	5 951	57 415
muži	-	-	-	3 534	34 870
ženy	-	-	-	2 417	22 545

Pokles počtu ekonomicky aktivních žen

Počet ekonomicky aktivních obyvatel v kraji byl nejvyšší v roce 1991, kdy dosáhl téměř 591 tisíc osob. V letech 2001 i 2011 počet ekonomicky aktivních klesal, počet mužů byl v roce 2001 s odstupem 20 let prakticky shodný, počet ekonomicky aktivních žen však poklesl o 23 tisíc.

Růst počtu nepracujících důchodců

Ve srovnání s rokem 1980 poklesl počet ekonomicky neaktivních osob v roce 2011 téměř o 20 tisíc osob. Počet nepracujících důchodců se sice postupně zvyšoval, ale jak již bylo uvedeno, klesal počet dětí.

Tab. 8.4 Domácnosti podle výsledků sčítání 1970 až 2011

	1970	1980	1991	2001	2011
Hospodařící domácnosti celkem	358 214	412 054	430 965	449 324	473 520
z toho:					
jednotlivců	.	93 420	112 979	125 240	145 117
tvořené 1 rodinou	.	400 744	305 561	305 426	295 668
Rodinné domácnosti podle typu (%):					
úplné rodiny	.	88,8	85,5	80,9	79,0
bez závislých dětí	.	46,0	38,4	42,7	46,1
se závislými dětmi	.	42,8	47,1	38,2	32,9
neúplné rodiny	.	11,2	14,5	19,1	21,0
bez závislých dětí	.	6,1	6,4	8,1	10,8
se závislými dětmi	.	5,2	8,1	11,0	10,2

Poznámka: v roce 1980 namísto závislých dětí děti do 15 let

Nárůst počtu domácností jednotlivců

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2011 celkem 473,5 tisíc hospodařících domácností, od roku 1980 se jejich počet zvýšil o 61,5 tisíc. Zvýšení celkového počtu domácností je možno přičíst nárůstu počtu domácností jednotlivců, jež se zvýšil o 51,7 tisíc. Podíl neúplných rodin z rodinných domácností se za 3 desetiletí zvýšil o 10 procentních bodů.

Tab. 8.5 Domovní fond podle výsledků sčítání 1970 až 2011

	1970	1980	1991	2001	2011
Domy celkem	210 163	220 940	230 757	240 100	259 567
obydlené	199 479	205 009	204 018	207 222	225 006
neobydlené	10 684	15 931	26 739	32 878	34 561
z toho slouží k rekreaci	.	.	7 655	10 906	11 145
Podíl neobydlených domů (%)	5,1	7,2	11,6	13,7	13,3
Z obydlých domů:					
rodinné domy	182 732	185 074	183 111	187 009	201 823
bytové domy	13 007	17 589	19 302	17 887	19 868
Podíl rodinných domů (%)	91,6	90,3	89,8	90,2	89,7
Obydlené domy podle vlastníka (%):					
fyzická osoba	.	.	88,8	89,9	84,6
obec, stát	.	.	7,6	3,8	2,3
bytové družstvo	.	.	3,0	2,3	1,4
spoluvlastnictví vlastníků bytů	.	.	.	.	8,5

Domovní fond se za 40 let rozrostl o 50 tisíc domů

Domovní fond v kraji v roce 2011 tvořilo 259,6 tisíc domů. Počet domů se v uplynulých 40 letech podle výsledků sčítání v jednotlivých dekádách pravidelně zvyšoval, vždy přibližně o 10 tisíc, ovšem mezi roky 2011 a 2001 byl přírůstek téměř dvojnásobný. Počet obydlých domů se od počátku 70. let zvýšil o 25,5 tisíc, jejich podíl na počtu domů celkem se však z dlouhodobého hlediska snižoval. Změny počtu neobydlých domů byly výraznější, jejich počet se za 40 let zvýšil o 23,9 tisíc.

Tab. 8.6 Bytový fond podle výsledků sčítání 1970 až 2011

	1970	1980	1991	2001	2011
Byty celkem	.	396 903	430 257	457 560	503 489
obydlené	324 551	374 056	396 726	407 274	443 358
neobydlené	.	22 847	33 531	50 286	60 131
Podíl neobydlých bytů (%)	.	5,8	7,8	11,0	11,9
Obydlené byty podle druhu domu:					
v rodinných domech	.	203 671	196 956	205 829	223 992
v bytových domech	.	167 447	197 596	198 438	213 875
Podíl bytů v rodinných domech (%)	.	54,4	49,6	50,5	50,5
Obydlené byty podle právního důvodu užívání bytu (%):					
ve vlastním domě	.	.	47,2	44,7	42,7
v osobním vlastnictví	.	.	0,7	7,8	16,8
nájemní	.	.	28,6	25,0	21,7
družstevní	.	.	20,7	15,3	7,5
Obydlené byty podle převládajícího způsobu vytápění (%):					
ústřední	.	.	60,4	72,8	79,5
etážové	.	.	17,1	9,0	8,2
kamna	.	.	22,0	15,4	8,9
Počet osob na 1 obydlý byt	.	3,04	2,87	2,76	2,56

Od roku 1980 přibýlo téměř 70 tisíc obydlých bytů

V bytovém fondu kraje bylo v roce 2011 celkem 503,5 tisíc bytů, 11,9 % z nich bylo neobydlých. Za 30 let se počet bytů zvýšil o 106,6 tisíc (o 69,3 tisíc počet obydlých a o 46,4 tisíc počet neobydlých). V rodinných domech bylo v roce 2011 224,0 tisíc obydlých bytů (tj. 50,5 % celku), proti roku 1980 to bylo o 20,3 tisíc více. V bytových domech bylo 213,9 tisíc obydlých bytů (proti roku 1980 zvýšení počtu o 46,4 tisíc). Privatizace domovního a bytového fondu se projevila v průběhu 20 let v poklesu podílu domů ve vlastnictví obce, státu a bytového družstva. U právního důvodu užívání bytu v poklesu v družstevním vlastnictví a nárůstu podílu bytů v osobním vlastnictví.